

**Вищий навчальний приватний заклад
«Дніпровський гуманітарний університет»**

**Комунальний заклад культури «Дніпропетровський національний
історичний музей імені Д. І. Яворницького»
Дніпропетровської обласної ради**

**МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ
«МОВА. ІСТОРІЯ. КУЛЬТУРА»**

23 травня 2024 року

**Дніпро
2024**

УДК 81
ББК 81.2 УКР
М 74

*Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального
приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)*

Матеріали круглого столу «Мова. Історія. Культура» (23 травня 2024 року, Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»): збірник тез. Дніпро: ВНПЗ «ДГУ», 2024. 157 с.

(в авторській редакції)

Вміщено матеріали круглого столу, в якому взяли участь працівники музеїв, культури, професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти, магістри, здобувачі вищої освіти України. Тематика тез охоплює актуальні питання щодо розвитку мов світу та форм реалізації їх через носіїв мови.

Матеріали науково-практичної конференції можуть бути використані у практиці фахівців різних видів гуманітарної діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

© Вищий навчальний приватний
заклад «Дніпровський
гуманітарний університет», 2024
© Автори, 2024

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лежнёва Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Дудник Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Хмель-Дунай Галина Миколаївна – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – провідний фахівець відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
-----------------	---

МОВА

Андрішко Олег. Вторинна номінація власних назв у «словничках-жартівничках»	7
Бабич Семен. Creation of Native American literary criticism in the 21 st century	10
Варакута Марина. Психологія атракції: роль мови та культурного контексту в міжособистісних стосунках	13
Гуньо Дар'я. Потенціал штучного інтелекту щодо перекладання в розвитку та навчанні	17
Зав'ялов Дмитро. Відображення у поведінці людини психолінгвістичних процесів	19
Квітинська Ліана. Культура мови і кіматика – обґрунтування необхідності культури мовлення на базі фізичних процесів.....	22
Крашеніннікова Тетяна. Комунікація та її види.....	25
Лісунова Марія. “Self”–“Other” in Formation of Modern American Literary Cannon.....	28
Лісунова Марія. Актуальні питання використання штучного інтелекту в політиці та бізнесі.....	31
Михайличенко Елліна. Вплив штучного інтелекту на безпеку інформаційних технологій та виявлення загроз	35
Моргунова Аліна. «Голос Безмовності» О. П. Блаватської як приклад унікального перекладу духовно-релігійних текстів	38
Нацюк Мар'яна. The role of multilingualism in all tools.....	42
Нежива Ольга. Специфіка термінології в англійській мові у контексті готельно-ресторанної сфери	43
Ольховий Олег. Розвиток робочої пам'яті у процесі вивчення іноземної мови.....	45
Родіна Юлія. Глобалізація і питання мови – культурно-психологічні аспекти.....	48
Руколянська Наталія. Лексика кримінально-процесуальної субмови: категоріальний аспект	50
Самойленко Катерина. Формування національної ідентичності засобами мови.....	54
Сергієнко Наталія. Мовна грамотність як ознака професіоналізму майбутнього юриста.....	57
Сугерей Данило. Машинний переклад як кризисне рішення	60
Тихий Владислав. Важливість мовної компетентності у судочинстві.....	65
Холод Ірина. Психолінгвістичні аспекти вивчення англійської мови	67

ІСТОРІЯ

Волошко Олексій. Исторична детермінованість Злуки 22 січня 1919 р.	72
Дудко Владислав. Римські допоміжні війська часів правління Марка Ульпія Траяна (98-117 рр. н.е.)	75
Дудник Олена. Життєвий рівень населення України в умовах економічної кризи 1991-1993 рр.	80
Леощенко Дмитро. Російсько-український конфлікт у контексті цивілізаційного протистояння	84
Лимар Андрій. Політичні репресії в СРСР як засіб боротьби з українською ідентичністю.....	88
Соловійов Віталій. Перебування Другої сербської добровольчої дивізії на території Катеринославщини в період I Світової війни	93
Сосновський Сергій. Військова організація та озброєння чорних клобуків	98
Сухомлин Олександр. Міський вимір трагедії голодомору: стереотипи і факти	102
Фоменко Світлана. Нові надходження філателії ДНІМ 2022-2023 рр., присвячені повномасштабній російсько-українській війні	106

КУЛЬТУРА

Алексєєв Артур. Прогреси у сфері робототехніки та їх інтеграція зі штучним інтелектом для автоматизації	109
Бакум Дар'я. Сім'я Крушельницьких	111
Галімова Анастасія. Народність як головний індикатор української православної церкви.....	115
Захарченко Марія. Вкрадені митці. Іван Айвазовський.....	121
Киян Анна. Психологічні особливості підліткового віку, особливості використання гумору підлітками	124
Корсунська Вікторія. Теорії комунікації: короткий огляд.....	128
Негодченко Ольга. Василь Стус – символ боротьби за свободу та права людини.....	133
Садикіна Ксенія. Шляхи розвитку професіоналізму майбутніх учителів в умовах нової української школи	139
Самарець Вадим. Postmodern and Metamodern Irony as a Literary Tool in Native American Literature.....	143
Соловійова Вікторія. Вкрадені імена Росією. Ілля Рєпін.....	146
Степанченко Вадим. Туризм і сьогодення – культура та безпека.....	148
Чичеріна Карина. Етичні аспекти використання штучного інтелекту	151
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	154

процес, тобто складання судових документів та інші процесуальні дії, включаючи відносини між всіма учасниками. Можемо сказати, що судочинство є одним із видів суспільної діяльності, в основі якої лежить міжособистісна комунікація. У процесі правосуддя всі мають різні юридичні статуси.

Використання мови під час судових процесів є одним із основних та важливих методів для забезпечення прав людини, саме це забезпечує ефективних доступ правосуддя.

Правові аспекти цієї проблеми включають не лише визначення офіційних мов, які використовуються в судочинстві, але й надання перекладу тим, хто має обмежені мовні навички. Дослідження цієї проблеми є важливим компонентом забезпечення законності та рівності перед законом, оскільки воно впливає на те, наскільки кожен громадянин має право на рівні умови участі в судових процесах. Для забезпечення належного використання мови в судових процесах у цьому контексті необхідно ретельно вивчити та вивчити її правовий статус.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Доценко О. Правове регулювання статусу української мови (діахронічний аспект). *Українознавство*. 2006. №1. С. 153-161.

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ірина ХОЛОД

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

На сучасному етапі розвитку освіти опанування англійською мовою є обов'язковою вимогою для будь-якої спеціальності. Згідно зі стандартом дисципліни «Іноземна мова» у закладах вищої освіти навчання англійської має

бути комунікативно орієнтованим і спрямованим на профіль. За стандартом, майбутній фахівець має бути готовий до міжкультурних наукових контактів, участі в міжнародних конференціях, вивчення іноземного досвіду у контексті майбутньої спеціальності та участі в міжнародних програмах студентської мобільності.

Навчання англійської мови для спеціальних цілей має такі особливості: професійно-орієнтований зміст, який насамперед враховує спеціальність студентів; ситуативне навчання, а саме: навчання англійської мови на основі конкретних ситуацій з метою сформувати у студентів навички професійного спілкування; навчання всіх видів мовленнєвої діяльності та аспектів мови у професійно орієнтованому аспекті (лексика, граматики, аудіювання, читання, мовлення, письмо); індивідуалізація процесу навчання.

Врахування психологічних аспектів у процесі вивчення англійської мови важливе з багатьох причин, серед яких мотивація, подолання страху, розвиток комунікативних здібностей, а також формування позитивної навчальної атмосфери.

Розуміння психолінгвістичних факторів, що впливають на розвиток мотивації у студентів, дозволяє створювати ефективні підходи у навчанні, які підвищують зацікавленість та залучають до участі у процесі вивчення мови. Вивчення англійської мови – це складний і тривалий процес, який вимагає терпіння, значної концентрації та твердого переконання в успішному завершенні. Щоб досягти значних результатів, необхідна мотивація, оскільки без неї початковий ентузіазм швидко згасає, і навчання перетворюється на рутину. Тому, перед початком вивчення мови важливо чітко окреслити не лише цілі вивчення мови, а й можливості, які стануть доступними завдяки володінню англійською мовою. Знання мови сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, розширенню світогляду, професійному зростанню.

Врахування психологічних та психолінгвістичних особливостей допомагає викладачам підтримувати студентів, знижуючи рівень стресу та

підвищуючи їхню впевненість у своїх силах, сприяє більш ефективному та комфортному навчальному процесу, підвищуючи загальний рівень володіння мовою серед студентів.

Нейропсихолінгвістичні концепції, які слід взяти до уваги під час організації процесу навчання іноземної мови, такі:

1. Кожна людина мислить не рідною, а кодовою мовою уявлень і асоціацій, яка безпосередньо пов'язана з рідною. Це створює ілюзію того, що ми мислимо рідною мовою.

2. Слово – це звуковий образ, що використовується для вираження того, що ми бачимо, думаємо або відчуваємо.

3. Ми говоримо автоматично, тобто на підсвідомому рівні. Наш мозок здійснює розумовий процес, але мовлення (словесне вираження думок) відбувається автоматично, без свідомих зусиль.

4. Для вироблення необхідних навичок автоматизму у говорінні іноземною мовою слід забезпечити багаторазове повторення і «програвання» («проживання») мовленнєвих зразків через різноманітні ситуації, що стають досвідом учня, в ході якого устанавлюються необхідні для користування мовою асоціативні зв'язки.

5. У людини в корі головного мозку для кожної мови формується незалежний центр управління мовленням.

6. Під час навчання іноземної мови головною перешкодою на шляху набуття автоматичних навичок говоріння є використання рідної мови [3].

Психологічні аспекти знаходяться в полі зору вчених психологів та нейропсихологів упродовж кількох десятиліть. Протягом останніх десятиліть багато авторських концепцій були впроваджені у процесі навчання іноземних мов серед яких: модель VARK, модель Д. Колба, модель Т. Гарднера, таксономія Б. Блума та інші.

У 1960-х роках американськими психологами була розроблена модель, яка класифікує учнів на чотири основні типи відповідно до його особистого

стилю навчання: візуали найкраще навчаються за допомогою наочних посібників і зображень; аудіали чудово навчаються за допомогою слухання та мовлення; кінестетики найкраще навчаються завдяки фізичній активності та досвіду; ті, хто найкраще навчаються за допомогою читання та письма.

Попри те, що VARK акцентує увагу на індивідуальних відмінностях у навчанні, вона не враховує, що ці відмінності можуть бути набагато більш складними і різноманітними, ніж просто категорії VARK. Студенти мають різні здібності, мотивацію, базові знання та контексти, які також впливають на навчання. Згодом з'явилися альтернативні підходи, такі як теорія множинного інтелекту Г. Гарднера та конструктивістський підхід, які можуть пропонувати більш комплексне розуміння процесу навчання.

Теорія множинного інтелекту була запропонована американським психологом Г. Гарднером у 1983 році та відразу похитнула глибоко укорінені погляди на інтелект. Автор досліджує множинні здібності людини і шляхи їх ідентифікації та врахування в навчальному процесі. На думку вченого, інтелект – поняття багатогранне, складовими якого є логічне й абстрактне мислення, сприйняття складних ідей, планування, вирішення проблем, здатність до швидкого навчання. Учений стверджує, що різні типи інтелекту розташовані в різних частинах мозку, тому вони можуть працювати як разом, так і окремо. Саме ці інтелектуальні компоненти відрізняють нас від тварин.

Г. Гарднер запропонував дев'ять типів інтелекту: мовно-вербальний, логіко-математичний, візуально-просторовий, музичний, тілесно-кінестетичний, міжособистісний, внутрішньоособистісний, екзистенційний та натуралістичний, що також впливають на стилі навчання.

Американський соціальний психолог Д. Колб запропонував метод емпіричного навчання у 1984 році. Він розробив комплексне бачення процесу навчання через досвід. Учений вважав, що досвід і чотири основні стилі навчання сприяють формуванню міцних нейронних зв'язків у мозку людини:

Мрійник. Представники цього стилю мають розвинену уяву, легко генерують креативні ідеї і розглядають ситуації з різних точок зору, часто цікавлячись міжособистісними аспектами.

Мислитель. До цього типу належать ті, хто використовує факти та базові поняття для розуміння теми, перевіряючи логіку своїх ідей відомими аргументами замість практичного застосування.

Прагматик. Прагматики схильні обирати одне правильне рішення, на їхню думку, для вирішення технічних проблем, уникаючи альтернативних варіантів та соціальних питань.

Діяч. Вони люблять експериментувати і отримувати практичний досвід, іноді ризикуючи. Вони схильні вирішувати проблеми інтуїтивно та імпульсивно, уникаючи тривалих перевірок інформації, і часто бувають нетерплячими та наполегливими.

Розуміння та врахування цих стилів навчання дозволяє викладачам створювати більш ефективні завдання під час навчання, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу студентами, а також розвиває їхню автономність у вивченні іноземних мов.